

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

10 januari 2001

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de regering van de republiek Moldova, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Chişinău op 21 mei 1996

VERSLAG

namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden uitgebracht door de heer Stefaan Platteau

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Luc Van den Brande.

Vaste leden :

de heren Freddy Sarens, Walter Vandenbossche, Luc Van den Brande, Johan Weyts ;

de heren Louis Bril, Peter Gysbrechts, Jacques Laverge, Stefaan Platteau ;

de heren Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete, Miel Verrijken ;

mevrouw Lisette Croes, de heer Patrick Hostekint ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Paul Van Grembergen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Erik Matthijs, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Julien Demeulenaere, Didier Ramoudt, Marc van den Abeelen, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Pieter Huybrechts, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Marcel Logist, Jacques Timmermans ;

de heer Eloi Glorieux ;

mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen.

Zie :

417 (2000-2001)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

INHOUD

Blz.

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden	
I.1.	Voorafgaande bemerking	4
I.2.	Vlaamse bevoegdheid	4
I.3.	Algemene situering en opzet van de BLEU-investeringsakkoorden	4
I.4.	Standaardinhoud van de BLEU-investeringsakkoorden	5
I.5.	Recente politieke en economische achtergrondgegevens over Moldavië	5
	A. Politieke situatie	5
	B. Economische situatie	5
I.6.	Stand van de parlementaire goedkeuringsprocedures	6
II.	Algemene bespreking	
II.1.	Tussenkomst van de heer Stefaan Platteau	6
II.2.	Tussenkomst van de heer Miel Verrijken	7
II.3.	Tussenkomst van de heer Paul Van Grembergen	7
II.4.	Tussenkomst van de heer Karim Van Overmeire	8
II.5.	Tussenkomst van de heer Eloi Glorieux	8
II.6.	Tussenkomst van de heer Luc Van den Brande	9
II.7.	Eindreplik van de minister-president	10
III.	Stemmingen	
III.1.	Artikelsgewijze stemming	10
III.2.	Stemming over het geheel	10

DAMES EN HEREN,

Op datum van 14 december 2000 werd in de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) en Moldavië (Moldova) inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, besproken en bij unanimitie aangenomen.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER PATRICK DEWAELE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN, BEGROTING, BUITENLANDS BELEID EN EUROPESE AANGELEGENHEDEN

I.1. Voorafgaande bemerking

Voorafgaandelijk aan zijn eigenlijke inleiding wijst de minister-president op het agendaprobleem dat dreigt te ontstaan door het steeds maar toenemend aantal BLEU-investeringsbeschermingsovereenkomsten waarbij Vlaanderen mee verdragspartij is¹. Deze zullen finaal immers ook alle aan het

1 Qua BLEU-investeringsakkoorden (die Vlaanderen uiteindelijk mee goed zal moeten keuren) dient een drieduidig onderscheid gemaakt, naargelang de fase van afhandeling waarin ze zich bevinden.

Een eerste groep van verdragen betreft degene die reeds door de BLEU en haar verdragspartners werden ondertekend, en waarvoor de ratificatieprocedure dus lopende, dan wel opstartensklaar is. Per 13 december 2000 (en abstractie makend van het voorliggende akkoord met Moldavië) heeft de BLEU zo reeds investeringsbeschermingsakkoorden ondertekend met : Albanië, Macedonië, Algerije, Bolivia, Brazilië, Cuba, Egypte, El Salvador, de Filipijnen, Gabon, Ivoorkust, Jemen, Koeweit, Libanon, Marokko, Mexico, Pakistan, Paraguay, Tunesië en Venezuela.

Voor een tweede groep van akkoorden zijn de onderhandelingen volledig afgerond, zodat ze enkel nog ondertekend moeten worden, waarna de ratificatieprocedure eveneens een aanvang kan nemen. Het gaat daarbij over : Armenië, Azerbeidzjan, Bosnië-Herzegovina, Kroatië, Turkmenistan, Wit-Rusland, Costa-Rica, Jordanië en Saudi-Arabië.

Een derde en laatste groep van akkoorden betreft diegene die in een min of meer ver gevorderd stadium van onderhandeling zijn. Zo onder andere met : Bulgarije, Joegoslavië, Polen, de Russische Federatie, Brunei, Ecuador, Iran, Jamaica, Kenia, Namibië, Nicaragua, Oeganda, Peru, Qatar, Syrië, Zimbabwe, Barbados, Colombia, Ethiopië, Ghana, Honduras, Israël, Mauritius, Nigeria, Sri Lanka en Thailand.

Vlaams Parlement ter goedkeuring moeten worden voorgelegd. Indien men er daarbij voor opteert om ze – zoals tot op heden het geval was – overeenkomst per overeenkomst te blijven behandelen en goedkeuren, zal men op termijn onvermijdelijk met een overbelasting van de agenda geconfronteerd worden. Daarenboven gaat het bij dit type van overeenkomsten in wezen ook altijd over dezelfde basisprincipes, aangezien al deze verdragen in meerdere of mindere mate gebaseerd zijn op eenzelfde standaardtekst, die vrijwel steeds als basis voor de onderhandelingen fungeert. Vanuit het oogpunt van efficiëntie komt het de minister-president dan ook aangewezen voor dat men eens zou onderzoeken of er geen mogelijkheid bestaat om een aantal van die BLEU-overeenkomsten gezamenlijk af te handelen in commissie. Een zekere geografische concentratie zou daarbij een mogelijk scenario kunnen zijn. De administratie Buitenlands Beleid zal, in overleg met deze commissie, in elk geval de praktische en juridische haalbaarheid van deze denkpiste onderzoeken.

I.2. Vlaamse bevoegdheid

De minister-president preciseert daarop dat het nu voorliggende verdrag in wezen een bilateraal verdrag is, waarbij respectievelijk de BLEU (Belgisch-Luxemburgse Economische Unie) en Moldavië verdragsluitende partij zijn. Aan de kant van de BLEU impliceert dit dat naast het Groothertogdom Luxemburg, aan Belgische zijde zowel de federale overheid als de drie gewesten betrokken partij zijn. Zulke investeringsakkoorden zijn immers een typevoorbeeld van zogenaamde "gemengde" verdragen. Voor de nadere verantwoording van de gemengde aard van deze akkoorden verwijst de minister-president de commissieleden naar de betreffende passage in de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet (pag. 3).

I.3. Algemene situering en opzet van de BLEU-investeringsakkoorden

De minister-president preciseert daarna dat de BLEU reeds meer dan 30 jaar dergelijke akkoorden sluit, en dit vrijwel uitsluitend met landen die geen lid zijn van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). Van die landen mag immers geredelijk verondersteld worden dat ze voor buitenlanders een groter investeringsrisico vormen. Daarom hebben de leden van de BLEU een standaardverdragstekst goedgekeurd, die zij aan hun gesprekspartners voorleggen als basis voor de onderhandelingen. Waarbij de mi-

nister-president laat opmerken dat de Vlaamse regering reeds op 29 juni 1994 haar goedkeuring heeft gehecht aan de standaardtekst in kwestie.

De Vlaamse regering staat immers positief tegenover het afsluiten van dergelijke investeringsbeschermingsakkoorden, omdat ze extra waarborgen bieden aan Vlaamse investeerders in het buitenland. In beginsel vallen buitenlandse investeringen namelijk onder de wetgeving van het land waar de investeringen zijn gelokaliseerd. Dit impliceert echter dat, hoe investeringsvriendelijk die nationale wetgeving ook moge zijn, ze ook steeds eenzijdig door het ontvangende land kan worden gewijzigd in een voor de buitenlandse investeerder ongunstige zin. Het afsluiten van een investeringsakkoord verzekert daarentegen dat de erin overeengekomen rechten en beschermingsmaatregelen slechts kunnen worden gewijzigd met wederzijdse instemming. Bovendien wordt hierdoor ook het afdwingen van de verbintenissen door internationale instanties mogelijk gemaakt.

I.4. Standaardinhoud van de BLEU-investeringsakkoorden

Het gaat dus duidelijk om verdragen met een economische finaliteit. De eerste doelstelling bestaat met name in het aanmoedigen van investeringen via een garantie van vrije toegang tot het grondgebied van de verdragspartijen én de vrije overmaking van de inkomsten ervan buiten dat grondgebied. De tweede basisdoelstelling sluit daar naadloos bij aan, aangezien ze garanties inhoudt voor een maximale bescherming van de (vreemde) investeerder.

Bij wijze van voorbeeld vermeldt de minister-president dat de vreemde investeerders van de betrokken partijen van dezelfde behandeling kunnen genieten als de binnenlandse investeerders (het zogenaamde "national treatment"), terwijl – om discriminatie ten opzichte van derde partijen te voorkomen – ook de clause van de meest begunstigde natie ("most favoured nation" [MFN]) van toepassing is. Niet onbelangrijk is daarenboven dat de verdragspartijen zich ook verbinden tot een vergoedingsplicht in geval van onteigenende maatregelen. Tot slot wijst de minister-president er nogmaals op dat zulk een verdrag meteen ook een specifiek juridisch kader creëert waarin geschillen kunnen worden geregeld, en waarbij de investeerder eventueel ook een beroep kan doen op internationale arbitrage.

I.5. Recente politieke en economische achtergrondgegevens over Moldavië

Voor een omstandige weergave van de politieke en economische toestand in Moldavië verwijst de minister-president naar de gedetailleerde uiteenzetting dienaangaande in de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet (pp. 3-7). Met het oog op de bespreking zal hijzelf zich hier beperken tot het weergeven van de meest recente gegevens die terzake beschikbaar zijn.

A. Politieke situatie

Aangaande het politieke systeem van Moldavië, kan de minister-president de commissieleden mededelen dat het zich op dit ogenblik in een cruciale fase bevindt. Nadat het parlement, waarin de communistische fractie de grootste is (zonder evenwel de meerderheid te hebben), afgelopen juli de grondwet wijzigde, kunnen de parlementsleden nu immers zelf de president verkiezen. Voorheen werd de president rechtstreeks door het volk verkozen. Ondertussen werden daartoe in het parlement reeds drie stemrondes georganiseerd, die echter geen uitsluitsel gaven omtrent een keuze tussen de communist Vladimir Voronin en de centrum-rechtse kandidaat Barbalat. Een laatste stemronde wordt gepland op 21 december 2000. Indien de uitslag dan nog onbeslist blijft, kan de huidige president, Petru Lucinschi, het parlement ontbinden en vervroegde verkiezingen (normaal pas voorzien voor 2002) uitschrijven.

B. Economische situatie

In economisch opzicht is Moldavië het land met het laagste BBP per inwoner van Europa, hetgeen in concreto betekent dat meer dan 90% van de bevolking moet rondkomen met ongeveer 1 US-dollar per dag. Daarenboven is de buitenlandse schuld zeer hoog, terwijl het IMF een beslissing omtrent het hervatten van kredietverlening vooralsnog voor zich uit lijkt te schuiven.

Teneinde aan al deze problemen het hoofd te bieden, heeft de Moldavische regering echter een bevestigende keuze vóór Europa gemaakt. De verankering aan de Europese Unie vormt voor haar dan ook een absolute prioriteit. De minister-president wijst er daarbij op dat dit ook voor ons van belang is, aangezien we er alleen maar baat bij kunnen hebben dat Moldavië, als toekomstig buurland

van de Unie, uitgroeit tot een stabiele en welvarende partner. Het aanmoedigen van de wederzijdse investeringen, via de instemming met de voorliggende overeenkomst, kan hiertoe ongetwijfeld een bijdrage leveren.

Afsluitend vermeldt de minister-president ook nog dat de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel (BDBH) van 14 tot 20 oktober jongstleden een verkennende dubbelzending naar Moldavië en het naburige Roemenië organiseerde.

I.6. Stand van de parlementaire goedkeuringsprocedures

Ter afronding van zijn betoog geeft de minister-president, met betrekking tot de goedkeuring van het voorliggende akkoord, ook nog aan wat in België de stand van zaken is in de verschillende betrokken parlementen. Daarbij dient met name vastgesteld dat enkel het Vlaamse decreet nog ontbreekt om de ratificatieprocedure te voltooien en het verdrag in werking te laten treden. De afkondiging van de betreffende ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dateert immers al van 20 november 1997, terwijl het Waalse decreet en de federale wet respectievelijk op 9 april 1998 en 18 januari 1999 werden afgekondigd. Teneinde Vlaanderen geen verdere vertraging te laten oplopen, verzoekt de minister-president de commissieleden dan ook het hen voorgelegde akkoord te willen goedkeuren.

II. ALGEMENE BESPREKING

II.1. Tussenkomst van de heer Stefaan Platteau

De heer Stefaan Platteau constateert dat het bij de prospectieve verdragspartner in wezen om een land gaat dat virtueel failliet is, en waarvan – blijkens de cijfers i.v.m. het gemiddeld inkomen per hoofd – nagenoeg de voltallige bevolking armlastig is. Sinds de implosie van de Sovjet-Unie is de economie van dit nieuwe land immers gestaag achteruit gegaan, met een navenante daling van de levensstandaard tot gevolg. Hetgeen trouwens ook de totale teloorgang van het systeem van gezondheidszorg met zich heeft gebracht. De meest navrante uiting hiervan is wel het feit dat Moldavië, met 43,32 overlijdens per 1000 levendgeborenen, heeft af te rekenen met de hoogste kindersterfte van het hele Europese continent. De gezondheidstoestand van de Moldavische bevolking in haar geheel liet trouwens sowieso al heel wat te wensen

over, mee ten gevolge van een overmatig en ondoelkundig gebruik van pesticiden in de landbouw onder het sovjetregime.

Daarenboven is ook de politieke situatie er verre van optimaal. Er heerst immers continu een structurele spanning tussen het parlement enerzijds en de president anderzijds. Spanning die het politieke besluitvormingssysteem volledig verlamt. Hoewel de balans momenteel wat lijkt over te hellen in de richting van het parlement, valt absoluut niet te voorspellen waar een en ander uiteindelijk zal eindigen. De politieke spanningen worden trouwens mee in de hand gewerkt en verergerd door etnische en taalkundige tegenstellingen tussen diverse bevolkingsgroepen op het Moldavische grondgebied.

Ook de buitenlandse betrekkingen van Moldavië zijn trouwens problematisch. Met zijn onmiddellijke buur, Roemenië, zijn de betrekkingen in vele opzichten ronduit slecht. De betrekkingen met het Gemeenebest van Onafhankelijke Staten (GOS) – lees Moskou – zijn over het algemeen iets beter, maar ook verre van optimaal. Zo zijn de Russische troepen nog steeds niet volledig teruggetrokken uit Trans-Dnjestrïë (het deel van Moldavië dat ten oosten van de rivier de Dnjestr ligt), en dit ondanks de akkoorden dienaangaande, die reeds twee jaar geleden volledig uitgevoerd hadden moeten zijn.

Ondanks al die problemen blijft de heer Platteau er ten gronde van overtuigd dat het wel degelijk zinvol is om met Moldavië een investeringsbeschermingsakkoord af te sluiten. Door deze verdragsluiting kan Vlaanderen immers een, weliswaar kleine, bijdrage leveren tot de stabilisering en verdere democratisering van dat land en die regio. Vlaanderen is het aan zichzelf en aan de wereld verplicht om in zijn buitenlands beleid te kiezen voor een positief engagement, ook vis à vis "moeilijke" regio's en landen. Ook het economisch eigenbelang van Vlaanderen mag daarbij trouwens niet uit het oog worden verloren. Ondanks de huidige teruggang heeft het gebied immers onmiskenbaar ook een interessant potentieel. Er bestaan trouwens reeds economische contacten tussen Vlaanderen en Moldavië. Contacten die het ten volle verdienen om verder uitgediept te worden. De eerste tekenen van economische heropleving kunnen zelfs al worden waargenomen. Zo lijkt het IMF nu wel met kredieten over de brug te willen komen. Daarnaast kan Vlaanderen ongetwijfeld ook op medisch-humanitair vlak een en ander doen om het lot van de Moldavische bevolking wat te verbeteren. Er blijken trouwens ook al enkele

delegaties uit Vlaanderen ter plekke actief te zijn in die sector. Om al die redenen zal de VLD-fractie dan ook niet aarzelen om het voorliggende akkoord goed te keuren.

II.2. Tussenkost van de heer Miel Verrijken

De heer Miel Verrijken vraagt in zijn tussenkost bijzondere aandacht voor het lot van de etnische en taalkundige minderheden in Moldavië, evenals trouwens voor het lot van de meerderheid van de Moldavische bevolking die in eigen land wat geminoriseerd dreigt te worden. Hij wijst er daarbij op dat het grondgebied van het huidige Moldavië vroeger veeleer bekend was onder de naam "Bessarabië". Een landstreek die (hoewel ze nu volop in Slavisch gebied ligt) reeds aan het begin van onze jaartelling deel uitmaakte van de Romeinse provincie Dacië (ongeveer overeenstemmend met het huidige Roemenië), en daardoor sterk geromaniseerd en gelatiniseerd is. Ook het feit dat ze, na eerst door de Turken te zijn bezet, tot aan de Eerste Wereldoorlog deel uitmaakte van het tsarenrijk (periode gedurende dewelke deze rijke landbouwstreek, samen met Oekraïne, zowat de graanleverancier van heel Europa was) heeft daaraan niets veranderd. Enkel tijdens het interbellum vormde het gebied opnieuw een eenheid met Roemenië. De opmars van het sovjetleger aan het einde van de Tweede Wereldoorlog maakte hieraan echter al snel een einde. Roemenië werd na afloop van die oorlog immers gesanctioneerd voor zijn bondgenootschap met Duitsland, maar kreeg anderzijds ook enige compensatie onder de vorm van Transsylvanië, dat opnieuw van Hongarije (eveneens een Duitse bondgenoot) werd afgesplijst. Stalin kon daardoor ongehinderd Moldavië annexeren. Annexatie die trouwens gepaard ging met een sterke Russische inwijking. Ook deze laatste russificatiepoging was echter geen echt succes, aangezien het land taal- en volkenkundig nu nog steeds sterk afwijkt van Rusland. Zulks valt trouwens ook reeds af te leiden uit de benaming van de hoofdstad, waarin een cedille en een tilde voorkomen. Twee diakritische tekens die typerend zijn voor de Romaanse talen, en onbekend zijn in de Slavische talen. Voor de heer Verrijken is het dan ook duidelijk dat Moldavië een typisch slachtoffer is van de lange en pijnlijke geschiedenis (met tal van vrij massale volksverhuizingen) van dat deel van Europa. In dat opzicht zou het hem trouwens ook niet verbazen dat de Russen er op heden de facto nog steeds een aanzienlijke machtspositie innemen. Gezien hun geografische nabijheid lijkt zulks zelfs nagenoeg onvermijdelijk.

De heer Verrijken vraagt zich daarbij ook af of de linguïstische mix die het gevolg is van deze problematische geschiedenis momenteel ook is doorgedrongen tot het Moldavische parlement? Meer bepaald had hij graag geweten welke talen er officieel gebruikt mogen worden in dat parlement. Uit de slotbepaling bij het voorliggende verdrag verneemt hij met name enkel dat het in drie talen is opgesteld: het Moldavisch, het Nederlands en het Frans. Waarbij de Franse tekst – vermoedelijk op grond van de status van het Frans als klassieke taal van de diplomatie – doorslaggevend is ingeval van eventuele interpretatiegeschillen. Er blijkt dus géén Russische tekstversie van het verdrag te bestaan. Is dit indicatief voor de status van het Russisch in het officiële Moldavië?

Tevens meent de heer Miel Verrijken dat Moldavië ook een interessante springplank kan zijn voor het onrechtstreeks bewerken van de Roemeense markt. Met zijn 22,5 miljoen inwoners is (EU-kandidaat) Roemenië naar de toekomst toe potentieel immers een interessante partner voor Vlaanderen. Zijns inziens zou het naar de Roemenen toe best wel sympathiek overkomen mocht Vlaanderen enige inspanningen leveren naar de etnische Roemenen die zich buiten de Roemeense grenzen bevinden, zo onder andere in Moldavië.

II.3. Tussenkost van de heer Paul Van Grembergen

Met de andere sprekers constateert de heer Paul Van Grembergen dat Moldavië inderdaad een straatarm land is. De macro-economische gegevens die in de memorie van toelichting zijn opgenomen roepen daarenboven een zekere sfeer van uitzichtloosheid op. Daarnaast ontbreekt het het land na al die jaren van onderwerping aan vreemde heersers en afwezigheid van democratie ook totaal aan ondernemingszin en -traditie, terwijl ook allerhande restanten van het oude systeem zich hardnekkig aan hun machtspositie blijven vastklampen.

Een van die ongunstige macro-economische factoren is het bestaan van een buitenlandse schuld, die reeds is opgelopen tot 1,3 miljard US-dollar. Ervan uitgaande dat de kwestie van schuldherschikking en zelfs schuldkwijtschelding voor armlastige landen momenteel vrij regelmatig aan de internationale agenda staat, stelt de heer Van Grembergen zich de vraag of ook België/Vlaanderen voor een deel mee schuldeiser zijn van Moldavië. Mocht dat zo zijn, dan verdient het zijns inziens minstens aanbeveling om te onderzoeken of er geen mogelijk-

heid bestaat om, in het kader van de bredere discussie rond schuldkwijtschelding, afspraken te maken rond een – weliswaar conditionele – kwijtschelding van Moldavische schulden aan ons land.

Buiten het strikte financiële kader en buiten dit BLEU-verdrag om, dient volgens de heer Paul Van Grembergen verder ook eens nagegaan of Vlaanderen vanuit zijn specifieke bevoegdheden en mogelijkheden, niet nog iets extra kan doen ten gunste van dit straatarme Europese land. Daarbij kan, bijvoorbeeld, gedacht worden aan de opleiding van Moldavische studenten aan Vlaamse onderwijsinstellingen. Maar ook op andere terreinen zijn er ongetwijfeld mogelijkheden om echt relevante assistentie te bieden.

II.4. Tussenkomst van de heer Karim Van Overmeire

De heer Karim Van Overmeire brengt in het midden dat veel van de huidige problemen van de republiek Moldavië zijns inziens niet zozeer voortvloeien uit de verre geschiedenis van die regio, als wel terug te voeren zijn tot de min of meer recente historie van het gebied. Zeer schetsmatig komt die erop neer dat het gebied dat op heden de republiek Moldavië vormt, tot aan de Russische revolutie deel uitmaakte van Rusland. Daarna ging het – mee in het kader van de afwikkeling van de Eerste Wereldoorlog – naar Roemenië. Een verlies waar de Sovjet-Unie zich echter nooit helemaal bij neergelegd heeft, en dat zij poogde te counteren door een strook grondgebied ten oosten van de Dnjestr-rivier (bevolkt door Russen en Oekraïners) de naam Moldavië (en het statuut van "autonome republiek") te geven, kwestie van haar aanspraken levendig te houden. In het kader van het Sovjet-Duits niet-aanvalspact (ondertekend in Moskou op 23 augustus 1939), werd Roemenië in de zomer van 1940 uiteindelijk dan ook gedwongen om het gebied opnieuw af te staan aan de Sovjet-Unie, die het – mits grenscorrecties allerhande – samenvoegde met het artificiële Moldavië dat zij al eerder gecreëerd had. Constructie die – na nog enige wederwaardigheden tijdens de Tweede Wereldoorlog – nagenoeg tot het einde van de Sovjet-Unie in 1991 zou standhouden.

Een en ander had echter tot gevolg dat zich na de onafhankelijkheid van Moldavië (27 augustus 1991), een vrij aanzienlijke niet-Moldavische bevolkingsgroep (de hoger reeds genoemde Russen en Oekraïners) binnen de Moldavische grenzen bevond. Deze woont daarenboven nog steeds voornamelijk geconcentreerd in de regio Trans-Dnjestrië

(d.w.z. ten oosten van de Dnjestr), die niet toevallig ook veel meer geïndustrialiseerd is dan het meer agrarische gebied ten westen van de Dnjestr. Het zijn ook deze structurele tegenstellingen en spanningen die de nieuwe republiek Moldavië zo moeilijk bestuurbaar maken.

In meer algemene zin laat de heer Van Overmeire verder opmerken dat er binnen de landen van het voormalige Oostblok een vrij duidelijke geografische scheidingslijn getrokken kan worden die loopt van de oostgrens van de Baltische staten in het noorden tot de oostelijke grenzen van Roemenië en Bulgarije in het zuiden. Alles wat zich ten westen van die lijn bevindt is – minstens relatief gesproken – bezig zich te herstellen van de periode onder het Sovjet-communisme. In de mate dat die landen de achteruitgang hebben kunnen stoppen of zelfs hebben kunnen omkeren, zoeken en vinden ze ook steeds meer aansluiting bij de landen van West-Europa. Voor de landen die zich ten oosten van die lijn bevinden (Wit-Rusland, Oekraïne, Moldavië...) lijkt de sociaal-economische en politiek-institutionele neergang momenteel echter nog te intensifiëren. Dit is een bijzonder onrustwekkend fenomeen, waarvan men zich in het Westen al te weinig bewust lijkt. Voor de heer Karim Van Overmeire is het dan ook duidelijk dat het hoogst onverstandig zou om onze aandacht exclusief te beperken tot de landen die kandidaat zijn om toe te treden tot de Europese Unie. Er dient ook een beleid uitgestippeld voor de landen die zich ten oosten daarvan bevinden. Zoniet dreigt de EU op termijn te grenzen aan een groot instabiel gebied, met alle problemen vandien die daaruit kunnen voortvloeien. Gebied dat in politiek opzicht daarenboven onder invloed zal staan van wie er op dat moment ook de macht moge hebben in Rusland.

II.5. Tussenkomst van de heer Eloi Glorieux

De heer Eloi Glorieux sluit zich in zijn tussenkomst aan bij de constatacie van een aantal eerdere sprekers, dat Moldavië zich in vrijwel alle opzichten (politiek, economisch, sociaal...) in een staat van volkomen chaos bevindt. Men kan zich terzake dan ook de vraag stellen wie er – gezien het ontbreken van zelfs minimale voorwaarden dienaangaande – als vreemde investeerder überhaupt geïnteresseerd zou kunnen zijn in Moldavië? Een situatie waaraan overigens ook het voorliggende verdrag waarschijnlijk maar weinig zal veranderen.

In het verlengde van de oproep van de heer Stefaan Platteau en de heer Van Grembergen, vraagt

ook de heer Glorieux dat Vlaanderen de nodige aandacht zou opbrengen voor de mogelijkheden die het heeft om vanuit zijn eigen bevoegdheden bij te dragen tot het democratiseringsproces en tot een verbetering van de sociale toestand in de ruimste zin van het woord. In het bijzonder vraagt hij daarbij aandacht voor de interrelatie tussen leefmilieu en volksgezondheid. In het overwegend rurale Moldavië – zoals trouwens ook in de andere voormalige Oostbloklanden die meer agrarisch georiënteerd waren – werd immers langdurig, op zeer grote schaal en bijzonder onoordeelkundig gebruik gemaakt van gevaarlijke landbouwpesticiden. Dit had contaminatie van de bodem en het grondwater tot gevolg en leidde tot zware gezondheidsproblemen bij grote groepen van de bevolking. Het komt de heer Glorieux dan ook aangewezen voor dat Vlaanderen de expertise die het momenteel aan het opbouwen is inzake duurzame landbouw ook zou aanbieden aan Moldavië.

II.6. Tussenkoms van de heer Luc Van den Brande

De heer Luc Van den Brande, voorzitter, constateert dat de commissie in globo steeds gekozen heeft voor een houding van constructief engagement, zelfs vis à vis een aantal veeleer problematische partnerlanden. Het komt hem voor dat dit ook de enig zinvolle optie is, in zoverre men tenminste wil proberen om er iets ten goede te veranderen. Door het goedkeuren van dit investeringsbeschermingsverdrag, wordt deze lijn ook ten aanzien van Moldavië verder doorgetrokken.

In dat opzicht is trouwens ook de vraag tot waar Europa zich precies uitstrekt niet absoluut relevant. Veel belangrijker is daarentegen over welk soort Europa we spreken, en wat dat Europa – ook buitengaats – wil bereiken. Het is volgens de heer Van den Brande dan ook verontrustend te moeten vaststellen dat in heel het denkwerk rond het uitbreidingsproces van de Unie tot op heden niet of nauwelijks aandacht werd besteed aan het lot en de rol van die landen in Oost-Europa die (zelfs op langere termijn) geen uitzicht hebben op EU-lidmaatschap. Een aangepaste benadering dringt zich nochtans op, aangezien deze aangrenzende gebieden onvermijdelijk een sterke en rechtstreekse interferentie zullen hebben met de toekomstige buitengebieden en -grenzen van de Europese Unie.

Zonder ook maar in enigerlei mate de optie van de Vlaamse regering om haar inspanningen prioritair te richten op die landen van Centraal- en Oost-Europa die uitzicht hebben op EU-lidmaatschap te willen in vraag stellen, komt het de heer Luc Van

den Brande dan ook voor dat er voldoende redenen zijn opdat vanuit Vlaanderen enige meer punctuele acties zouden worden ondernomen ten aanzien van de Moldavische verdragspartner. Dergelijke meer specifieke inspanningen moeten zijns inziens trouwens ook mogelijk zijn vis à vis een aantal andere niet-prioritaire partners van Vlaanderen.

Anderzijds blijft het natuurlijk maar de vraag hoe men best inspeelt op een systeem dat in se maar een erg problematische democratische legitimiteit heeft, en hoe men best hulp biedt bij een sociaal-economische situatie die zowat op alle vlakken compleet uit de hand lijkt te zijn gelopen. Het door de heer Platteau aangehaalde kindersterftecijfer in Moldavië is terzake illustratief voor de morele dilemma's die gepaard zullen gaan met elke – noodzakelijkerwijze selectieve – hulpverlening.

Ook in Roemenië (dat wél een prospectief EU-lid, en dus ook een prioritaire partner voor Vlaanderen is) blijven er trouwens soortgelijke ernstige sociale problemen bestaan. Op de onmiskenbare vooruitgang die de Europese Commissie in globo constateert bij alle kandidaat EU-leden blijken er immers twee uitzonderingen te zijn. Het gaat daarbij met name over Turkije, waar de situatie van de mensenrechten nog steeds sub-optimaal is, én, zoals gezegd, Roemenië, waar de verdere desintegratie van de maatschappelijke structuren moet blijken uit de achteruitgang van diverse sociaal-economische indicatoren. Zo blijft bijvoorbeeld het probleem van de Roemeense straatkinderen, na zovele jaren, en ondanks aanzienlijke buitenlandse hulp, nog steeds bijzonder ernstig.

In dezelfde zin kan het volgens de heer Van den Brande – qua prioritaire partners van Vlaanderen – ook nuttig zijn om eens na te gaan of, en zo ja, welke initiatieven er vanuit Vlaanderen eventueel kunnen worden genomen naar het gebied van de Karpaten toe. Het gaat bij de Karpaten immers over een regio waar een veelheid van culturen elkaar overlappen en met elkaar interageren, terwijl ook minstens drie landen er rechtstreeks bij betrokken zijn.

Hij laat daarbij ook nog opmerken dat men enigszins voorzichtig moet zijn wanneer men het m.b.t. de landen van Centraal- en Oost-Europa heeft over "minderheden" en de wijze waarop deze benaderd dienen te worden. Het concept "minderheid" komt in dat deel van Europa immers meestal niet overeen met de manier waarop het doorgaans in West-Europa wordt ingevuld en gedefinieerd. Specifiek voor Centraal- en Oost-Europa is im-

mers dat de hertekening van allerhande grenzen in de loop van de twintigste eeuw geleid heeft tot een situatie waarin zich vaak aanzienlijke minderheden net buiten het geografische territorium van hun historische "moederland" bevinden. Een situatie die we (alle verhoudingen in acht genomen) in de Belgische context mutatis mutandis enkel enigszins terugvinden voor wat betreft de Duitstalige gemeenschap vis à vis de Duitse Bondsrepubliek. Hieruit moge meteen ook duidelijk zijn dat de meeste Belgische constitutionele en institutionele technieken niét transposeerbaar zijn naar de Oosten-Centraal-Europese regio. Het Belgische federale model is m.a.w. niet echt relevant voor veel van die landen.

Afsluitend komt de heer Luc Van den Brande, commissievoorzitter, tot de conclusie dat daar waar er ongetwijfeld goede redenen zijn om tot een zekere geografische concentratie te komen bij de behandeling van dit type van hooggestandaardiseerde BLEU-investeringsbeschermingsakkoorden, ze anderzijds toch ook steeds de gelegenheid bieden om (het weze dan onrechtstreeks) in deze commissie eens wat dieper in te gaan op de problemen van bepaalde landen en volkeren. Tegelijk kan men zich bij dit soort van besprekingen trouwens ook al eens permitteren om na te denken over ruimere kwesties, onder andere van geopolitieke aard. Voor deze commissie gaat het dus wel degelijk telkens om zeer nuttige gesprekstof.

II.7. Eindreplik van de minister-president

In zijn eindreplik verklaart de minister-president akte te nemen van de diverse bekommernissen die door de verschillende sprekers werden geuit. Hij wijst er daarbij echter opnieuw op dat Vlaanderen wel degelijk de optie heeft genomen om zich prioritair op die landen van Centraal- en Oost-Europa te richten die kandidaat zijn om toe te treden tot de Europese Unie. Die prioriteitenstelling was noodzakelijk om, gezien de beperktheid van de middelen en de magnitude van de betrokken regio, echt effectief te kunnen optreden. Tegelijk beaamt hij echter ook dat deze basiskeuze niet uitsluit dat er ten aanzien van sommige niet-prioritaire landen (zoals Moldavië) toch nog aanvullend iets kan worden ondernomen vanuit Vlaanderen.

III. STEMMINGEN

III.1. Stemming over de artikelen

Artikel 1

Ter stemming gelegd wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van 10 stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd wordt daarna ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van 10 stemmen.

III.2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd wordt het ontwerp van decreet "houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de regering van de republiek Moldava, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Chişinău op 21 mei 1996" ten slotte eveneens bij unanimititeit van 10 stemmen aangenomen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Stefaan PLATTEAU   Luc VAN DEN BRANDE